

UDHËZIM
Nr.24, datë 15.11.2007

MBI TRAJTIMIN E DËMEVE TË MBULUARA NGA KONTRATA E SIGURIMIT TË
DETYRUESHËM TË MBAJTËSVE TË MJETEVE MOTORIKE PËR PËRGJEGJËSINË
NDAJ PALËVE TË TRETA

Në mbështetje të nenit 102, pika 4 të Kushtetutës dhe nenit 16 të dekretit nr.295, datë 15.9.1992 “Për sigurimin e detyrueshëm të mbajtësve të mjeteve motorike për përgjegjësitë ndaj palëve të treta”, të miratuar me ndryshime me ligjin nr.7641, datë 1.12.1992, Ministri i Financave,

UDHËZON:

KREU I

1. Dispozita të përgjithshme

a) Personi të cilit i është shkaktuar një dëm brenda territorit të Republikës së Shqipërisë, nga përdorimi i një mjeti motorik, ka të drejtë të kërkojë shpërblimin e dëmit që sipas rastit përbëhet nga:

1. Dëm pasuror i ndarë në:

dëm shëndetësor;

dëm material.

2. Dëm jopasuror

b) Kërkesa për dëmshpërblim e palës së dëmtuar, sipas pikës 1, trajtohet sipas kriterëve të këtij udhëzimi në vijim.

c) Shoqëria e sigurimit detyrohet t’i njoftojë palës së dëmtuar, të drejtat dhe detyrimet e saj në lidhje me trajtimin e dëmit.

2. Asistenca ndaj policëmbajtësit

a) Në momentin e nënshkrimit të kontratës së sigurimit brenda territorit të Republikës së Shqipërisë, shoqëria e sigurimit e pajis policëmbajtësin me një fletëpalosje që përmban:

- veprimet e para në momentin e përfshirjes në aksident;

- dokumentacionin e nevojshëm që do të shoqërojë kërkesën për dëmshpërblim;

- numrat e telefonit, ku mund të drejtohet për asistencë të specializuar;

- afatin e depozitimit të kërkesës;

- informacione të tjera shtesë.

Në të kundërt të gjitha të dhënat që përmban fletëpalosja duhet të jenë të përfshira në pjesën e prapme të policës së sigurimit.

b) Një kopje e fletëpalosjes sipas përcaktimeve të germës “a” duhet të depozitohet pranë Autoritetit të Mbikëqyrjes Financiare.

3. Paraqitja e kërkesës për dëmshpërblim

a) Kërkesa për dëmshpërblim është formular standard i shoqërisë së sigurimit që i jepet palës së dëmtuar për ta plotësuar në rast dëmi.

b) Pala e dëmtuar paraqet kërkesën për dëmshpërblim në shoqërinë e sigurimit, ku është siguruar shkaktari i dëmit.

c) Kërkesa për dëmshpërblim duhet të bëhet me shkrim dhe të protokollohet në një regjistër të veçantë të shoqërisë së sigurimit.

d) Paraqitja e kërkesës për dëmshpërblim bëhet brenda afateve të parashkrimit të përcaktuara në Kodin Civil.

e) Në rast se mjeti shkaktar i aksidentit është i pasiguruar apo i paidentifikuar, pala e dëmtuar ka të drejtë ta paraqesë kërkesën për dëmshpërblim në një nga shoqëritë e sigurimit të autorizuar si trajtues dëmsh në përputhje me kuadrin ligjor në fuqi.

f) Pala e dëmtuar nuk është e detyruar ta përsërisë kërkesën për dëmshpërblim në rast se identifikohet shoqëria e sigurimit të mjetit shkaktar të aksidentit. Në këtë rast, shoqëria që disponon kërkesën për dëmshpërblim e dërgon atë te shoqëria e sigurimit të mjetit shkaktar të dëmit. Kjo e fundit njofton palën e tretë për marrjen e kërkesës për dëmshpërblim.

4. Marrja në dorëzim e kërkesës për dëmshpërblim

a) Shoqëria e sigurimit, pasi bën protokollimin e kërkesës për dëmshpërblim nga pala e dëmtuar, e pajis atë me një formular që përmban udhëzimet, instruksionet dhe listën e dokumenteve të nevojshme për plotësimin e praktikës së dëmit.

b) Shoqëria e sigurimit duhet të jetë sa më e disponueshme kundrejt palës së dëmtuar.

c) Pala e dëmtuar duhet të bashkëpunojë me shoqërinë e sigurimit në dhënien e informacioneve apo dokumenteve të nevojshme që kanë të bëjnë me aksidentin.

5. Hapja e praktikës së dëmit

a) Shoqëria e sigurimit hap praktikën e dëmit menjëherë pas marrjes së kërkesës për dëmshpërblim me shkrim nga pala e dëmtuar.

b) Shoqëria e sigurimit hap praktikë të veçantë të dëmit për çdo person, mjet apo pronë të dëmtuar në një aksident. Në këtë rast, shoqëria e sigurimit detyrohet të shprehet mbi trajtimin përfundimtar të çdo praktike të dëmit duke gjykuar mbi ngjarjen në përgjithësi.

c) Hapja e praktikës së dëmit protokollohet në regjistër të veçantë ditën paraqitjes së kërkesës për dëmshpërblim. Në momentin e hapjes, praktika e dëmit përmban:

- elementet e identifikimit të praktikës (numri i praktikës/kodi i degës ku hapet praktika, data e hapjes së praktikës, data dhe vendi i aksidentit);

- elementet e identifikimit të palës së dëmtuar (emri, mbiemri, adresa, numri i telefonit/të dhënat e mjetit të dëmtuar përfshirë policën e sigurimit/të dhëna identifikuese të pronës së dëmtuar);

- elementet e identifikimit të shkaktarit të dëmit (emri, mbiemri, adresa, nr i telefonit/elementet e policës së sigurimit përfshirë një kopje të saj.

6. Refuzimi i dëmit nga shoqëria e sigurimit

Nëse dëmi refuzohet, shoqëria e sigurimit njofton me shkrim palën e dëmtuar brenda afateve të përcaktuara në pikën 1 të kreut IV.

7. Dokumentacioni bazë i një praktike dëmi

a) Dokumente të përgjithshme për çdo praktikë dëmi janë:

1. njoftim/kërkesa e palës së dëmtuar për dëmshpërblim e protokolluar në regjistrin e veçantë të shoqërisë së sigurimit;

2. konfirmimi i mbulimit në sigurim i mjetit shkaktar i dëmit nga shoqëria e sigurimit;

3. formulari “Vërtetimi miqësor i ngjarjes–njoftimi i rastit të sigurimit”;

4. procesverbali i konstatimit të shkeljes nga policia rrugore për ngjarjen;

5. vendimi i prokurorisë për ngjarjen, kur në aksident rezultojnë vdekje dhe/ose plagosje të rënda;

6. vendimi i formës së prerë i gjykatës për përgjegjësitë në aksident, kur njëri nga drejtuesit e mjeteve motorike të përfshirë në aksident rezulton me vdekje ose plagosje të rëndë, ose vendimi i prokurorisë, kur çështja është pushuar.

b) Dokumente specifike për dëmet shëndetësore:

7. certifikata familjare dhe personale;

8. vërtetimi i të ardhurave neto personale për tri vitet e fundit;

9. dokumenti i vlerësimit të dëmit;

b.1 Për rastet e vdekjes:

10. skeda e vdekjes;

11. certifikata e vdekjes;

12. vendimi i gjykatës për përcaktimin e trashëgimtarëve të të ndjerit;

b.2 Për paaftësi të përhershme:

13. raporti i paaftësisë së përhershme për punë;

14. radiografi/skaner/rezonancë manjetike (sipas rastit), fletështrimi e fletëdalje nga spitali sipas dhe dokumente të tjera që ndihmojnë në vlerësimin e dëmit, në rast se ka të tillë;

b.3 Për paaftësi të përkohshme:

përveç dokumenteve të kërkuara në pikat 1, 4, 5, 8, 9 në shkronjat “a”, “b” të kësaj pike, i dëmtuari duhet të dorëzojë edhe:

15. raportin e paaftësisë së përkohshme (modelar tip);

c) Dokumente specifike për dëme materiale:

16. dokumenti i pronësisë së mjetit ose objektit të dëmtuar;

17. aktekspertim dëmi;

18. aktvlerësim dëmi;
19. foto të mjetit shkaktar i dëmit;
20. foto të mjetit ose objektit të dëmtuar.

8. Forma dhe përmbajtja e praktikës së dëmit

Dokumentacioni i parashikuar në pikën 7 të këtij kreu, duhet të paraqitet original ose fotokopje e noterizuar dhe në gjuhën shqipe. Forma dhe përmbajtja e tij duhet të jetë si më poshtë:

1. Pala e dëmtuar duhet të plotësojë me përpikmëri të gjitha hapësirat e njoftim/kërkesës për dëmshpërblim. Ajo duhet të shpjegojë me hollësi rrethanat e ngjarjes, duke e shoqëruar atë me skicën e vendngjarjes.

2. Konfirmimi i mbulimit në sigurim të mjetit shkaktar të dëmit, bëhet nga shoqëria e sigurimit dhe shoqërohet me policën e sigurimit të mjetit shkaktar të aksidentit.

3. Formulari standard “Vërtetimi miqësor i ngjarjes - njoftimi i rastit të sigurimit”, duhet të paraqitet nga pala e dëmtuar, kur shkaktari i dëmit është i siguruar me kontratën TPL. Ky dokument plotësohet me përpikmëri dhe besnikëri nga pjesëmarrësit në aksident, sipas të gjitha shpjegimeve të bëra në faqen e dytë të tij. Në faqen e dytë të këtij dokumenti, përbri paragrafit “Data e denoncimit”, e cila duhet të plotësohet nga i dëmtuari, shoqëria e sigurimit vendos datën se kur është bërë denoncimi në degë, duke e sigluar atë.

4. Procesverbali i konstatimit të shkeljes nga Policia Rrugore konsiderohet i rregullt, kur ai është lëshuar në përputhje me dispozitat e Kodit Rrugor.

5. Vendimi i prokurorisë për ngjarjen.

6. Vendimi i gjykatës.

7. Certifikata familjare dhe personale e të dëmtuarit (në rastin e paaftësisë së përhershme dhe të përkohshme) duhet të jetë sipas formatit zyrtar, e nënshkruar dhe e vulosur nga organi kompetent.

8. Vërtetimi i të ardhurave neto personale për tri vitet e fundit (duke u nisur nga data e aksidentit), i detajuar për çdo muaj, duhet të lëshohet nga punëdhënësi dhe të konfirmohet nga sigurimet shoqërore ose tatim-taksat.

9. Skeda e vdekjes.

10. Certifikata e vdekjes.

11. Vendimi i gjykatës për përcaktimin e trashëgimtarëve të të ndjerit.

12. Raporti i paaftësisë së përhershme për punë duhet ta shprehë në % masën e paaftësisë, duke u bazuar në tabelën “Shkalla e humbjes së paaftësisë së përhershme në punë”.

13. Radiografia/skaneri/rezonanca manjetike, fleta e shtrimit e fletëdalja nga spitali dhe çdo dokument tjetër që ndihmon në vlerësimin e dëmit duhet të jenë lëshuar nga organe kompetente.

14. Raporti i paaftësisë së përkohshme duhet të jetë sipas modelarit tip të lëshuar nga organi përkatës.

15. Dokumentet e pronësisë së mjetit ose objektit.

16. Akteksptimi i dëmit, do të kryhet në mënyrë të pavarur nga specialisti i inspektimit në vend të mjetit i autorizuar nga shoqëria e sigurimit.

Ky akteksptim duhet të jetë i firmosur nga specialisti dhe pala e dëmtuar.

17. Vlerësimi i dëmit do të kryhet në formularin aktvlerësim dëmi sipas formularit të shoqërisë. Në aktvlerësim duhet të merren parasysh të gjitha elementet e domosdoshme që kërkojnë shpenzime.

18. Foto të mjetit shkaktar të dëmit do të konsiderohen të rregullta, pavarësisht nga forma dhe lloji, kur në to paraqitet në mënyrë të qartë targa dhe pjesët e dëmtuara si rrjedhojë e ngjarjes.

19. Fotot e mjetit ose objektit të dëmtuar duhet të bëhen nga Shoqëria e sigurimit që hap praktikën gjatë procesit të ekspertimit. Praktika duhet të përmbajë jo më pak se 3 (tri) copë foto të mjetit/objektit të dëmtuar, në pozicione të ndryshme. Në foto duhet të pasqyrohen qartë elementet e dëmtuara. Në një nga fotot të pasqyrohet qartë pamja e përgjithshme e mjetit të dëmtuar së bashku me targën e tij.

20. Në praktikën e dëmit duhet të administrohen edhe të gjitha dokumentet plotësuese që kanë lidhje me të.

21. Shoqëria e sigurimit që trajton praktikën, pas kompletimit të saj me të tërë dokumentacionin sipas pikës 8, duhet të përgatisë relacionin ku pasqyrohet i gjithë procesi, nga hapja e praktikës deri në përfundim të saj. Në relacion duhet të jepet saktësisht gjykimi i specialistit për vërtetësinë e rastit të sigurimit, përputhjen me kushtet e përgjithshme të kontratës TPL dhe me

udhëzimin e trajtimit të dëmeve në fuqi, me të gjitha detajet dhe faktet konkrete ose arsyet e refuzimit.

22. Kur dokumentacioni i praktikës nuk është i mundur të plotësohet, pasi në të mungojnë foto të mjetit shkaktar të dëmit dhe/ose shkaktari i dëmit nuk ka firmosur procesverbalin e policisë apo formularin “Vërtetimi miqësor i ngjarjes–njoftimi i rastit të sigurimit”, shoqëria e sigurimit duhet të kryejë investigimin paraprak duke e pasqyruar atë në relacionin shoqërues të praktikës.

23. Në praktikën e dëmit duhet të administrohen edhe të gjitha dokumentet plotësuese që lidhen me të.

24. Deklarata e pranimit të dëmshpërblimit do të jetë sipas formularit tip (bashkëngjitur këtij udhëzimi) dhe do të shërbejë si provë për pranimin e vlerës së dëmshpërblimit nga pala e dëmtuar.

25. Urdhërpagesa do të jetë sipas formularit tip të përgatitur nga shoqëria e sigurimit dhe do të plotësohet me përpikmëri në të gjitha rubrikat e saj sipas rregullave financiare.

KREU II VLERËSIMI I DËMIT

Vlerësimi i dëmeve në shoqërinë e sigurimit realizohet nga vlerësues dëmsh të licencuar nga Autoriteti i Mbikëqyrjes Financiare sipas parashikimeve të kuadrit ligjor në fuqi.

II /A Llogaritja e dëmit shëndetësor

II/A1 Vlerësimi i dëmit me pasojë vdekjen

1. Formula e llogaritjes së dëmit me pasojë vdekjen

Dëmshpërblimi do të llogaritet sipas kësaj formule:

$$D = (T_{ap} - K_{avnp} \times T_{ap}) \times K_{shk} \times K_{mdp}$$

Ku:

D - dëmshpërblimi;

T_{ap} - të ardhurat personale;

K_{avnp} - koeficienti i të ardhurave për vetë nevojat e personit;

K_{shk} - koeficienti i shumës së kapitalizuar;

K_{mdp} - koeficienti i moshës së daljes në pension.

2. Llogaritja e të ardhurave personale

Si të ardhura personale do të konsiderohen:

a) Në rast se i ndjeri ka qenë në marrëdhënie pune, do të merret mesatarja e të ardhurave neto të tri viteve të fundit para ditës së aksidentit, të lëshuara nga punëdhënësi dhe të konfirmuara nga ISSH (Instituti i Sigurimeve Shoqërore).

b) Në rast se i ndjeri ka qenë pronar aktiviteti privat, do të merret deklarimi i të ardhurave neto të konfirmuara nga zyra e tatim-taksave, e llogaritur si mesatare për tri vitet më të fundit të punës.

c) Në rast se i ndjeri nuk ka qenë në marrëdhënie pune, do të konsiderohet vlera e pagës neto minimale zyrtare në momentin e ndodhjes së aksidentit.

d) Në qoftë se i ndjeri ka qenë punëmarrës te një punëdhënësi i huaj apo shqiptar jashtë vendit, si e ardhur do të merret paga neto e punës e vitit të fundit apo certifikata e lëshuar për këtë qëllim nga punëdhënësi, e konfirmuar nga organet kompetente vendore.

e) Shuma e pensionit që ka marrë vitin e fundit, në qoftë se i ndjeri ka qenë në pension.

3. Koeficientët

a) Përqindja e të ardhurave për nevojat e vetë personit (K_{vaup}) do të jetë si më poshtë:

1. Kur i ndjeri ka pasur në familje tre dhe mbi tre persona (pa të ndjerin) pjesa që do të zbritet është 30% e të ardhurave.

2. Kur i ndjeri ka pasur në familje dy persona (pa të ndjerin) pjesa që do të zbritet është 40% e të ardhurave.

3. Kur i ndjeri ka pasur në familje një person (pa të ndjerin) pjesa që do të zbritet është 50% e të ardhurave.

4. Kur i ndjeri ka qenë i vetëm në familje do të paguhet vetëm shpenzimet e varrimit. Këto shpenzime i paguhet subjektit që ka kryer shërbimet funerale ose shtetit.

b) Koeficienti i shumës së kapitalizuar (K_{shk}) gjendet i gatshëm në tabelën nr.1 “Koeficientët e llogaritjes së shumës së kapitalizuar”, bashkëngjitur këtij udhëzimi.

c) Koeficienti i moshës së daljes në pension, në rast se i ndjeri ka qenë në marrëdhënie pune do të merret 0.90.

d) Për të papunët koeficienti i daljes në pension do të merret 0.80.

4. Vlera shtesë e dëmit me pasojë vdekjen

a) Trashëgimtarët nën moshën 16 vjeç të të ndjerit do të dëmshpërblehen në total në shumën fikse prej 500 000 lekë;

b) Shpenzimet për varrimin e të ndjerit do të dëmshpërblehen në shumën fikse prej 100 000 lekë.

II/A.2 Vlerësimi i dëmit me pasojën e paaftësisë së përhershme për punë

1. Formula e llogaritjes së dëmit me pasojën e paaftësisë së përhershme për punë

Dëmshpërblimi do të llogaritet sipas kësaj formule:

$$D = T_{ap} \times K_{shk} \times K_{mdp} \times K_{hap}$$

Ku:

D - dëmshpërblimi;

T_{ap} - të ardhurat personale;

K_{shk} - koeficienti i shumës së kapitalizuar;

K_{mdp} - koeficienti i moshës së daljes në pension;

K_{hap} - koeficienti i humbjes së aftësisë për punë.

2. Të ardhurat personale dhe koeficientët e përdorur në llogaritjen e dëmit me pasojën e paaftësisë së përhershme për punë

a) Të ardhurat personale, koeficienti i shumës së kapitalizuar dhe koeficienti i moshës së daljes në pension janë të njëjta me përcaktimet e dhëna në pikat 2 dhe 3 të kreut II/A.1.

b) Për të dëmtuarit e mitur (deri në 16 vjeç) dhe të papunë, si e ardhur vjetore do të merret vlera e pagës neto minimale zyrtare në momentin e ndodhjes së aksidentit.

c) Koeficienti i humbjes së aftësisë për punë (K_{hap}) jepet nga KMCAP (Komisioni mjekësor i caktimit të aftësisë për punë) duke u mbështetur në tabelën nr.2 (shkalla e humbjes së aftësisë për punë), bashkëngjitur këtij udhëzimi.

d) Nëse nuk ka ndonjë parashikim tjetër në legjislacionin në fuqi, kur i dëmtuari në momentin e ndodhjes së aksidentit është i papunë, koeficienti i humbjes së aftësisë për punë jepet nga Komisioni Mjekësor i ngritur pranë BSHS-së.

e) Për dëmtimet funksionale vendimi i KMCAP-it do të konsiderohet i vlefshëm pas kalimit të afatit 6-mujor nga dita e aksidentit.

f) Për të dëmtuarit nën 12 vjeç, për efekt llogaritjeje të merret koeficienti i llogaritjes së shumës së kapitalizuar që i korrespondon moshës 12 vjeç.

g) Për të dëmtuarit mbi 80 vjeç për efekt llogaritjeje të merret koeficienti i llogaritjes së shumës së kapitalizuar që i korrespondon moshës 80 vjeç.

3. Vlera shtesë e dëmit me pasojën e paaftësisë së përhershme për punë

Vlerës së dëmshpërblimit të llogaritur sipas pikës 1 të kreut II/A.2 do t'i shtohen edhe shpenzimet spitalore e farmaceutike të kryera nga i dëmtuari brenda periudhës së paaftësisë dhe të vërtetuar me dokumente të rregullta.

II/A.3 Vlerësimi i dëmit me pasojë paaftësinë e përkohshme për punë

1. Llogaritja e dëmshpërblimit për paaftësinë e përkohshme për punë

a) Humbja e përkohshme e aftësisë për punë përcaktohet nga raportet mjekësore (modelarë), për një periudhë deri në 6 muaj.

b) Kur i dëmtuari është i punësuar në sektorin privat apo publik, dëmshpërblimi mujor llogaritet si diferencë midis pagës së muajit të fundit para aksidentit dhe pagës që përfitohet nga raportet mjekësore.

c) Kur i dëmtuari është pa punë, dëmshpërblimi llogaritet me formulën e mëposhtme:

$$D = \frac{P_{mz} \times P_{rd}}{d}$$

Ku:

D - dëmshpërblimi;

P_{mz} - paga minimale zyrtare;

P_{rd} - periudha e raporteve në ditë;

d - 21 ditë.

d) Përveç dëmshpërblimit të shprehur në pikat a, b dhe c, të dëmtuarit do t'i paguhet edhe shpenzimet spitalore e farmaceutike të kryera nga ai brenda periudhës së paaftësisë së përkohshme.

e) Kur i dëmtuari është i mitur (nën 16 vjeç) ose pensionist si dëmshpërblim do të konsiderohet likuidimi i shpenzimeve spitalore e farmaceutike të kryera nga ai.

II/A.4 Trajtimi i të dëmtuarve me shërbime mjekësore jashtë vendit

1. Procedurat e kurimit të të dëmtuarve jashtë vendit

a) Në kuptim të këtij udhëzimi do të konsiderohen të dëmtuar që kurohen jashtë vendit të gjithë ata të dëmtuar që përfitojnë nga ligji “Për sigurimin e detyrueshëm të mbajtësve të mjeteve motorike për përgjegjësitë ndaj palëve të treta” dhe që rekomandohen për kurim jashtë vendit nga komisioni mjekësor zyrtar i ngritur për këtë qëllim nga Ministria e Shëndetësisë.

b) Komisioni mjekësor zyrtar arsyeton mbi mundësinë e kurimit të të dëmtuarit brenda, apo jashtë vendit dhe shprehet për rastet, kur është i nevojshëm kurimi jashtë vendit, duke rekomanduar edhe klinikën që do të përdoret.

c) Shoqëria e sigurimit ndihmon të dëmtuarit për lehtësimin e procedurave të dërgimit jashtë shtetit.

d) Për çdo të dëmtuar do të bihet dakord rast pas rasti, me klinikën që merr përsipër kurimin, për çmimin për çdo ditë qëndrimi të të dëmtuarit dhe shoqëruesin e tij, llojin e ndërhyrjeve, numrin e tyre, çmimin për çdo ndërhyrje dhe afatin e kurimit.

e) Klinika kuruese do të likuidohet nga shoqëria që ka siguruar mjetin shkaktar të dëmit, sipas faturave të paraqitura. Këto shpenzime konsiderohen dëmshpërblim për të dëmtuarin.

f) Në qoftë se i dëmtuari edhe pas kurimit jashtë vendit rezulton me paaftësi të përhershme për punë, për dëmshpërblim të mëtejshëm të tij do të veprohet sipas rregullave mbi “Llogaritjen e dëmshpërblimit me pasoja, paaftësi e përhershme për punë”.

g) Kur të dëmtuarit kurohen jashtë vendit pa miratimin me shkrim sipas procedurave të përmendura më lart, dëmshpërblimi do të llogaritet sipas seksionit “Llogaritja e dëmshpërblimit me pasoja paaftësi e përhershme për punë”.

Përjashtim nga ky rast bëhet vetëm kur personi i dëmtuar për shkaqe shëndetësore urgjente duhet të kurohet jashtë vendit.

II/B Dëmi jopasuror

1. Format e dëmit jopasuror

Dëmshpërblimi për dëmin jopasuror përfshin:

a) Dëmshpërblim për dhimbje trupore-fizike, dhimbje shpirtërore dhe frikë të pësuar.

- Dhimbjet trupore-fizike janë dhimbje të cilat paraqiten te personat e lënduar në momentin e aksidentit dhe vazhdojnë deri në momentin e përkujdesjes për të lënduarin, si dhe gjatë kohës së mjekimit e deri në përfundim definitiv të mjekimit.

- Dhimbja shpirtërore për zvogëlimin e aktivitetit jetësor është e lidhur ngushtë me sferën fizike të personalitetit të njeriut dhe shfaqet në rritjen e përpjekjeve fizike në kryerjen e aktiviteteve të përditshme jetësore.

- Frika relative juridike është ajo frikë që është e pësuar apo ka lëndime trupore të lehta, ose nëse intensiteti i lëndimeve dhe i frikës së pësuar zgjat dhe ka lënë pasoja psikike te personi i dëmtuar.

b) Dëmshpërblim për dhimbje psikike për shkak të vdekjes së të afërmit të tyre (bashkëshort, fëmijë, prind). Frika relative juridike është ajo frikë që është e pësuar apo ka lëndime trupore të lehta, ose nëse intensiteti i lëndimeve dhe i frikës së pësuar zgjat dhe ka lënë pasoja psikike te personi i dëmtuar.

c) Dëmshpërblim për dhimbje shpirtërore në rast të paaftësisë së përhershme të të afërmit (bashkëshort, fëmijë, prind). Dhimbja shpirtërore për zvogëlimin e aktivitetit jetësor është e lidhur ngushtë me sferën fizike të personalitetit të njeriut dhe shfaqet në rritjen e përpjekjeve fizike në kryerjen e aktiviteteve të përditshme jetësore.

2. Vlerësimi për dëmin jopasuror

a) Vlëra e dëmshpërblimit për dhimbje trupore-fizike, dhimbje shpirtërore dhe frikë të pësuar:

- Në rast se personi i dëmtuar rezulton me paaftësi të përkohshme, vlëra e dëmshpërblimit do të jetë shuma fikse prej 30 000 lekësh.

- Në rast se personi i dëmtuar rezulton me paaftësi të përhershme, vlëra e dëmshpërblimit do të jetë deri në 100 000 lekë, e cila varion sipas shkallës së paaftësisë që do të thotë, shifra fikse e vendosur x me % e paaftësisë së përhershme, por jo më pak se 30 000 lekë.

b) Vlera e dëmshpërblimit për dhimbje psiqike për shkak të vdekjes së të afërmit të tyre (bashkëshort, fëmijë, prind) përcaktohet në shumën fikse prej 30 000 lekësh.

c) Vlera e dëmshpërblimit për dhimbje shpirtërore në rast të paaftësisë së përhershme të të afërmit (bashkëshort, fëmijë, prind) përcaktohet:

- Në raste se personi i dëmtuar rezulton me paaftësi e përhershme vlera e dëmshpërblimit do të jetë deri në vlerën 50 000 lekë, e cila varion sipas shkallës së paaftësisë që do të thotë, shifra fikse e vendosur x me % e paaftësisë së përhershme, por jo më pak se 5000 lekë.

II/B Llogaritja e dëmit material

1. Kategorizimi i mjeteve

a) *Grupi i parë*: Përfshihen mjete të prodhuara ose të vëna në qarkullim në interval kohor ushtrimor 4 (katër) vjet përpara ditës së dëmit.

Do të përfshijë të gjitha mjetet të cilat janë në qarkullim dhe/ose prodhuar katër vitet e fundit (48 muaj kalendarik), përpara ditës së dëmit.

b) *Grupi i dytë*: Përfshihen mjete të prodhuara ose të vëna në qarkullim në interval kohor ushtrimor 6 (gjashtë) vjeçar përpara atij të grupit të parë.

c) *Grupi i tretë*: Përfshihen mjete të prodhuara ose të vëna në qarkullim në intervalin kohor përpara grupit të dytë.

Do të përfshijë mjetet e vëna në qarkullim përpara grupit të dytë.

2. Dokumentacioni që përcakton grupin e mjetit

a) Dokumentacioni që përcakton grupin e mjetit është:

- leja e qarkullimit të mjetit;
- aktpronësia e mjetit.

b) Dokumentacioni i mësipërm duhet të paraqitet:

- origjinal; ose
- fotokopje e noterizuar.

c) Në mungesë të dokumentacionit të përmendur në pikën a, përcaktimi i grupit do të bëhet nëpërmjet botimeve të fundit të katalogëve të njohur ndërkombëtarë.

3. Vlerësimi i dëmit material

a) Mënyra e llogaritjes së vlerës së dëmshpërblimit do të zgjidhet në funksion të amortizimit të mjetit motorik, vlerës aktuale dhe gjendjes teknike të tij, mundësisë për sigurimin e pjesëve të këmbimit, nivelit të kërkesave për riparim etj.

b) Pas kryerjes së ekspertimit të dëmit dhe vlerësimit të mjetit para ngjarjes, kryhet vlerësimi i dëmit duke e pasqyruar atë në aktvlerësim dëmi.

Aktvlerësimi detyrimisht përmban:

Në pjesën e parë:

- emrin e përfituesit të dëmit;
- emrin e shkaktarit të dëmit në momentin e aksidentit;
- polica e sigurimit të mjetit shkaktar të dëmit.

Në pjesën e dytë vendosen:

- të gjitha elementet që pasqyrohen në këtë pjesë plotësohen gjatë ekspertimit fizik të mjetit të dëmtuar me qellim që të bëhet më pas krahasimi me dokumentacionin përkatës që i korrespondon mjetit.

Në pjesën e tretë:

- shënohen të gjitha pjesët e dëmtuara të mjetit motorik të dëmtuar, të konstatuara në momentin e ekspertimit.

Elementet e detajuara të vlerësimit të dëmit material përcaktohen në manualët e dëmeve të shoqërive. Manualët e shoqërive dhe çdo ndryshim i kryer në to duhet të depozitohen në Autoritetin e Mbikëqyrjes.

4. Llogaritja e dëmit për mjetet që riparohen në servis

a) Aplikohet në rastet kur mjeti i dëmtuar autorizohet për t'u riparuar në servis.

Në këtë rast shqyrtohet paraprakisht preventivi i paraqitur nga servisi.

b) Palës së tretë ose të siguruarit i ofrohet dëmshpërblimi në vlerë monetare ose riparimi i mjetit në servis të regjistruar pranë organeve tatimore më të cilët është lidhur aktmarrëveshja përkatëse

nga shoqëria e sigurimit.

c) Autorizimi për riparimin e mjeteve në servis jepet vetëm nga personi i autorizuar i shoqërisë së sigurimit.

d) Ekspertimi i mjetit të dëmtuar bëhet i përbashkët ndërmjet ekspertit të shoqërisë së sigurimit, përfaqësuesit të servisit dhe palës së tretë/të dëmtuarit dhe firmoset prej tyre.

e) Secila palë ka të drejtë të pajiset me një kopje të aktekspertimit të dëmit.

f) Riparimi konsiderohet i përfunduar, kur pala e tretë/i siguruari nënshkruan formularin “Deklarimi i pranimi të riparimit të mjetit”.

g) Dorëzimi i mjetit nga ana teknike, para dhe pas riparimit, bëhet me procesverbal në prani të përfaqësuesit të servisit, palës së tretë/të siguruarit.

h) Dëmshpërblimi i paguhet palës së tretë/të siguruarit, përfaqësuesit ligjor të saj ose servisit të autorizuar, kur kjo bëhet me kërkesë apo me miratim me shkrim të palës së tretë/të siguruarit.

i) Lëshimi i faturës nga servisi bëhet pas pranimi pa pretendime të mjetit të riparuar nga pala e tretë/i siguruari.

KREU III

1. Trajtimi i praktikave nga fondi i kompensimit

a) Praktika e dëmit për mjete të dëmtuara, që janë objekt i fondit të kompensimit, do bëhet nga një shoqëri e sigurimit e autorizuar si trajtues dëmsh, bazuar në kuadrin ligjor në fuqi.

b) Të gjitha praktikat objekte të fondit të kompensimit, pas kompletimit me dokumentacionin e parashikuar në pikën 7 të kreut I të këtij udhëzimi, dërgohen pranë BSHS-së brenda 10 ditëve kalendarike nga dita e plotësimit të dokumentacionit.

c) Pagesa e çdo praktike dëmi, objekt i fondit të kompensimit, do të kryhet nga Byroja Shqiptare e Sigurimit.

KREU IV

MËNYRA, AFATET E LIKUIDIMIT DHE KONTABILIZIMI I DËMEVE

1. Afatet e dëmshpërblimit

a) Shoqëria e sigurimit brenda 90 ditëve kalendarike nga data e paraqitjes së kërkesës për dëmshpërblim duhet të njoftojë me shkrim të dëmtuarin për vlerën e dëmshpërblimit, apo për refuzimin e kërkesës dhe shkaqet e refuzimit për dëmshpërblim.

b) Në rast se janë shkaktuar dëmtime shëndetësore të përkohshme, shoqëria e sigurimit brenda 30 ditëve kalendarike nga data e paraqitjes së kërkesës për dëmshpërblim, duhet të njoftojë me shkrim të dëmtuarin për vlerën e dëmshpërblimit apo për shkaqet e refuzimit të kërkesës për dëmshpërblim.

c) Shoqëria e sigurimit paguan një normë interesi për çdo ditë vonese duke filluar nga dita e parë pas përfundimit të afatit të parashikuar në shkronjat “a” dhe “b” të kësaj pike. Normat e interesit paguhet sipas llogaritjeve të normës mesatare të interesit të Bankës së Shqipërisë.

d) Për kryerjen e pagesës së dëmshpërblimit në favor të të dëmtuarit, ky i fundit detyrohet të plotësojë dhe të konfirmojë formularin “Deklarimi i pranimi të vlerës së dëmshpërblimit”.

e) Likuidimi i dëmshpërblimit do të bëhet nga shoqëria e sigurimit që ka trajtuar praktikën, ose BSHS-së mbi bazën e shumës përfundimtare të llogaritur sipas kriterëve të këtij udhëzimi dhe bazuar në parashikimet e ligjit nr.9267, datë 29.7.2004 “Për veprimtarinë e sigurimit, risigurimit dhe ndërmjetësimit në sigurime e risigurime” dhe të ligjit “Për procedurat tatimore në Republikën e Shqipërisë”.

2. Kontabilizimi i shpenzimeve për dëmet

a) Shoqëria e sigurimit regjistron në zërin “Shpenzime për dëmet” vlerën e dëmshpërblimit që merr përfituesi.

b) Shoqëria e sigurimit regjistron në zërin “Shpenzime për trajtim dëmsh” të gjitha llojet e shpenzimeve si:

- shpenzime për transportimin e mjetit të dëmtuar (karrotrec);
- shpenzime gjyqësore dhe aktekspertime;
- shpenzime noterial etj.

KREU V

ZGJIDHJA E MOSMARRËVESHJEVE DHE ANKIMEVE

1. Njoftimi dhe regjistrimi i ankesave

a) Në rast se klienti mbetet i pakënaqur nga vlerësimi i kërkesës për dëmshpërblim apo refuzimi i saj, ka të drejtë të bëjë ankesë pranë zyrës të trajtimit të ankesave në shoqërinë e sigurimit.

b) Ankesa duhet të bëhet me shkrim, e nënshkruar dhe e datuar nga ankimuesi. Në rast se ankesa bëhet verbalisht, shoqëria e sigurimit këshillon ankimuesin se ankesa do të regjistrohet datën kur ankesa depozitohet me shkrim.

c) Zyra e ankesave krijohet dhe funksionon e veçantë strukturat e tjera të shoqërisë së sigurimit. Shoqëritë e sigurimit duhet të krijojnë baza të dhënash, ku të pasqyrohen në mënyrë të hollësishme ankesat e bëra nga ankimuesit.

Baza e të dhënave duhet të përfshijë kryesisht këto elemente:

- emri, mbiemri, si dhe adresa e ankimuesit;
- data e ankimimit;
- emri i siguresit;
- tipi i policës së sigurimit;
- përshkrim i shkurtër i ankesës;
- zgjidhja e ankesës, nëse ka;
- data e zgjidhjes, nëse ka.

2. Shoqëria e sigurimit raporton në autoritet bazën e të dhënave të ankesave çdo muaj brenda datës 15 të muajit pasardhës.

3. Shoqëria e sigurimit nëpërmjet zyrës të trajtimit të ankesave shqyrton ankesën dhe njofton me shkrim ankimuesin brenda 10 ditëve kalendarike nga data e depozitimit.

4. Trajtimi i ankesave duhet të jetë korrekt, i menjëhershëm dhe jodiskriminues. Përgjigja e zyrës së trajtimit të ankesave të shoqërisë duhet të jetë e arsyetuar, të bëjë shpjegimin e fakteve që janë shkas për vendimin, bazën ligjore, si dhe të drejtën për të paraqitur ankesë pranë Autoritetit Mbikëqyrjes Financiare.

5. Klienti gëzon të drejtën që pas paraqitjes së ankesës në shoqërinë e sigurimit t'i drejtohet Autoritetit të Mbikëqyrjes Financiare që miraton rregulla mbi mënyrën dhe afatet e trajtimit të ankesave të të siguruarve/përfituesve.

KREU VI

DISPOZITA TË FUNDIT

1. Parashikimet e nenit 27 të rregullores 622/1, datë 15.12.1992 “Për zbatimin e sigurimit të detyrueshëm të mbajtësve të mjeteve motorike për përgjegjësinë ndaj personave të tretë”, shfuqizohet.

2. Tabela nr.1 “Koeficientët e llogaritjes së shumës së kapitalizuar”, tabela nr.2 “Shkalla e humbjes së aftësisë së përhershme për punë”, janë pjesë përbërëse të këtij udhëzimi.

3. Ky udhëzim është i detyrueshëm për t’u zbatuar nga shoqëritë e sigurimit, institucione publike ose private, vlerësuesit e dëmeve në sigurime.

Ky udhëzim hyn në fuqi pas botimit në Fletoren Zyrtare.

MINISTRI I FINANCIVE
Ridvan Bode

Tabela 1**KOEFICIENTET E LLOGARITJES SE SHUMES SE KAPITALIZUAR**

MOSHA	KOEFICIENTI	MOSHA	KOEFICIENTI	MOSHA	KOEFICIENTI	MOSHA	KOEFICIENTI
12	20.048	34.6	17.353	57	11.532	79.6	4.058
12.6	19.990	35	17.268	57.6	11.356	80	3.939
13	19.931	35.6	17.181	58	11.180		
13.6	19.874	36	17.093	58.6	11.002		
14	19.818	36.6	17.002	59	10.802		
14.6	19.762	37	16.910	59.6	10.644		
15	19.707	37.6	16.815	60	10.464		
15.6	19.652	38	16.720	60.6	10.283		
16	19.598	38.6	16.621	61	10.102		
16.6	19.544	39	16.523	61.6	9.919		
17	19.490	39.6	16.420	62	9.737		
17.6	19.437	40	16.318	62.6	9.554		
18	19.383	40.6	16.211	63	9.371		
18.6	19.331	41	16.104	63.6	9.188		
19	19.279	41.6	15.994	64	9.005		
19.6	19.228	42	15.883	64.6	8.821		
20	19.177	42.6	15.768	65	8.638		
20.6	19.127	43	15.652	65.6	8.454		
21	19.077	43.6	15.533	66	8.270		
21.6	19.027	44	15.413	66.6	8.086		
22	18.973	44.6	15.289	67	7.903		
22.6	18.928	45	15.165	67.6	7.722		
23	18.878	45.6	15.037	68	7.541		
23.6	18.827	46	14.908	68.6	7.363		
24	18.777	46.6	14.775	69	7.185		
24.6	18.724	47	14.642	69.6	7.011		
25	18.67	47.8	14.504	70	6.837		
25.6	18.614	48	14.367	70.6	6.667		
26	18.557	48.6	14.225	71	6.496		
26.6	18.498	49	14.083	71.6	6.631		
27	18.439	49.6	13.937	72	6.165		
27.6	18.337	50	13.792	72.6	6.005		
28	18.315	50.6	13.642	73	5.846		
28.6	18.250	51	13.493	73.6	5.691		
29	18.185	51.6	13.339	74	5.537		
29.6	18.177	52	13.185	74.6	5.389		
30	18.019	52.6	13.028	75	5.241		
30.6	17.977	53	12.871	75.6	5.099		
31	17.906	53.6	12.710	76	4.957		
31.6	17.831	54	12.548	76.6	4.821		
32	17.757	54.6	12.383	77	4.685		
32.6	17.679	55	12.217	77.6	4.555		
33	17.601	55.6	12.048	78	4.425		
33.6	17.569	56	11.878	78.6	4.301		
34	17.438	56.6	11.705	79	4.177		

TABELA 2

SHKALLA E HUMBYES SË AFTËSISË SË PËRHERSHME PËR PUNË
(në përqindje)

1. Koka

1.1 Manifestime të dhimbshme të rënda të vazhdueshme pas dëmtimeve traumatike të kokës (të kafkës dhe të trurit)-goditje psirike, dobësi mendjeje, kriza epileptike të shpeshta, paralizë, afazi, apraksi, agnozi, çrregullime të skemës së trurit, tronditje vestibulare të rëndësishme 100%.

1.2 Manifestime të dhimbshme të vazhdueshme, por më pak të rënda pas dëmtimeve traumatike të kokës (të kafkës dhe të trurit) – prekje organike të nervave-kranio-cerebrale, çrregullime të madhësisë së lëvizjeve dhe i fuqisë në ekstremitet, çrregullimi i koordinimit të lëvizjeve, hiperkinezi, çrregullim i rëndësishëm i tonuzit, kriza epileptike jo të shpeshta, dobësim i konsiderueshëm i kujtesës, i intelektit, mungesë kurajoje

70%-90%.

1.3 Manifestime reziduale pas tronditjes së trurit: neurozë post-koocionale e shoqëruar me manifestime reziduale të vazhdueshme edhe pas mjekimit, çrregullime të vazhdueshme të funksioneve të sistemit nervor vegetativ, disfunkcion hormonal, çrregullim i metabolizmit, sindromë paraksizmale jo të shpeshta, kriza vestibulare, kriza epileptiforme, çrregullim i organeve të shqisave, të të nuhaturit, të shijimit

30-70%.

1.4 Manifestime reziduale pas kontuzionit të kokës, dhimbje koke të fortë, marrje mendsh, irritacion, lodhje e shpejtë, çrregullim i gjumit, djersitje, manifestim kardiovaskular, simptoma vegetative, manifestime reziduale të parëndësishme të prekjës së nervave taranio-cerebral (shenja organike të lehta) etj.

10-30%.

2. Sytë

2.1 Humbje e plotë e shikimit me të dy sytë

100%.

2.2 Humbje e plotë e shikimit me njërin sy, duke ruajtur mprehtësinë normale të shikimit të syrit tjetër (1:0)

35%.

2.3 Kur pakësohet mprehtësia e shikimit, përqindja e humbjes së aftësisë në punë caktohet sipas tabelës së poshtëshënuar:

Në përqindje

Vizur	1,0	0,9	0,8	0,7	0,6	0,5	0,4	0,3	0,2	0,1	0,0
1	0	5	5	5	5	10	10	5	20	24	35
0,9	5	5	5	5	1	10	15	5	20	30	35
0,8	5	5	5	10	10	15	15	0	25	30	40
0,7	5	5	10	10	15	15	20	0	25	35	40
0,6	5	10	10	15	15	20	20	5	30	35	40(45)
0,5	10	10	5	15	20	20	25	0	35	40	0
0,4	10	15	5	20	20	25	30	5	40	45	55
0,3	15	15	0	20	25	30	35	0	45	50	0
0,2	20	20	5	25	30	35	40	5	55	60	70
0,1	25	30	30	35	5	40	45	0	60	5	5
0,0	35	35	40	40	45	50	55	0	70	80	100

2.4 Afaki e njëanshme

100%.

2.5 Dipllopi sipas gradës dhe hemianopsi e njëanshme sipas gradës

20-60%.

2.6 Paralizë e akomodimit të një syri dhe paraliza të tjera sipas gradës

10-25%.

2.7 Ploze (rrënja e qepallës) sipas gradës

10-25%.

2.8 Ngushtim koncetrues i fushës vizive në njërin sy

10%.

2.9 Ngushtim i kanaleve nazol-lakrimale me rrjedhje lotësh

15%.

2.10 Pamjaftësi e qepallave për të mbuluar globin ocular sipas gradës

15-25%.

2.11 Ngjitja e qepallës me syrin duke penguar lëvizjen e syrit

15%.

2.12 Ekzoftalm ose bilateral shoqëruar me ulje të mprehtësisë së pamjes

50-100%.

3. Veshët

3.1 Pakësim i fortë i të dëgjuarit (folje me zë të ulët: 0) me njërin vesh ose me të dy veshët

	15-30%.
3.2 Pakësim mesatar i të dëgjuarit (folje me zë të ulët nga një distancë më tepër se një metër) me një vesh ose me të dy veshët	10-15%.
3.3 Shurdhim i plotë i njërit vesh ose i të dyve	15-50%.
3.4 Inflamacion kronik me qelb i veshit të mesit i tipit me zotimpanit dhe i tipit eptimpanit ose komplikuar me kolesteatoma	15-25%.
3.5 Çrregullime objektive të funksionit vestibular sipas gradës dhe komplikacione endokraniale	10-60%.
3.6 Humbja e llapës së veshit, si dhe defiguracioni i saj	15%.
4. Fytyra	
4.1 Cikatrizime superficiale të shumta që shëmtojnë fytyrën, por që nuk shkaktojnë çrregullime funksionale	15%.
4.2 Lezione të fytyrës të shoqëruara me çrregullime funksionale: ngushtimi i gojës dhe i vestibulit të gojës, pakësim i lëvizjes së nofullës së poshtme, formim i një fistule salivare sipas gradës	25-50%
4.3 Dëmtime të kockave të hundës, nofullave të sipërme e të poshtme dhe të kockave të tjera të fytyrës që shkaktojnë çrregullime funksionale sipas gradës	25-40%.
4.4 Humbje dhëmbësh gjatë fatkeqësisë sipas numrit të dhëmbëve të humbur	5-15%.
5. Hunda	
5.1 Humbja e hundës	30-40%.
5.2 Vështirësim i respiracionit nga hunda (thyerje-ngushtim i zgavrës nozale)	15%.
5.3 Sëmundje me qelb i anekseve të kavitetit nasal, si dhe të shoqëruara me dhimbje koke, si rrjedhje të lëngut cerebral-spinal	25-40%.
5.4 Humbje e shqisës së të nuhaturit	10%.
6. Qafa dhe laringu	
6.1 Kufizim i lëvizjes së qafës nga shkaku i dëmtimeve traumatike të indeve të buta sipas gradës	10-30%.
6.2 Afoni (humbja e zërit), paralizë e njërit nga nervat sekuronk	25%.
6.3 Vështirësim i respiracionit nga shkaku i ngushtimit permanent të laringut sipas gradës, në paralyzibilaterale sekusensit-stenozot-gjendje e trakeotramizuar	70%
6.4 Dëmtim i laringut ose pasoja të dëmtimeve të tjera të qafës që japin funksionale dhe për jetën	75%.
7. Kraharoni	
7.1 Pakësimi i lëvizjes së kafazit të kraharonit nga shkaku i dëmtimeve të ndryshme të tij, thyerje e brinjëve, cikatrizime sipas gradës	10-30%.
7.2 Deformacion i kafazit të kraharonit tepër i prononcuar	40%.
7.3 Manifestime rezirlulle permanente pas një prevriti traumatik, pakësim i lëvizjeve respiratore të mushkërive, pakësimi i sipërfaqes respiratore nga shkaku i aderencave me pjesët e afërta etj, sipas gradës	15-70%. 7.4
Sëmundje kronike të indit pulmonar (sipas gravitetit të prekjes)	25-100%.
7.5 Sëmundje organike të zemrës së cipave të saj (infamacion kronik i miokardit anevrizma) dhe të vazeve (sipas rëndësisë së prekjes)	25-100%.
8. Barku	
8.1 Sëmundje kronike të organeve abdominale dhe të ezofagut të shoqëruara me çrregullime në tretjen e ushqimeve dhe pakësimin në peshë (ngushtim i ezofagut, i stomakut, fistula të tyre, influencon kronik i peritoneumit, sëmundje të mëlçisë së zezë, zmadhim dhe heqje e shpretkës, sëmundjet e organeve gjenitale të gruas etj., sipas rëndësisë së prekjes.	25-100%.
8.2 Dëmtime të mureve abdominale të shoqëruara me çrregullime të pressioabdominales (këputjes, parez muskulash ose formim cikatrizash të mëdha)	25%.
8.3 Shkarja e zorrëve, e mitrës (që shfaqen si konsekuencë e rastit të fatkeqësisë)	25%.
8.4 Hernia e paoperuar ose e operuar me përfundim (në inguinjo të kënaqshëm, në inguinjo në regjionin gluteal, në numrin abdominal)	10-50%.
9. Organet urinare dhe seksuale	
9.1 Sëmundje kronike të veshkave të pelvis reuale dhe të uretereve sipas gradës	30-70%.
9.2 Heqje e një veshke	50%.

9.3 Veshkë endëse (errante)	35%
9.4 Çrregullim i beljes së urinës shkaktuar nga dëmtime në zonën e organeve urogenitale sipas gradës	15-50%.
9.5 Fistule të kanalit urinar dhe të fshikëzës së urinës	50%.
9.6 Idrocele në testiculum ose në duktur seminale	40%.
9.7 Humbje e organeve seksuale (penis)	40%.
9.8 Humbje e të dy testikujve	60%.
9.9 Humbje e një testikuli	30%.
10. Shtylla kurrizore	
10.1 Dëmtime të shtyllës kurrizore të shoqëruara me simptoma objektive të vazhdueshme të çrregullimeve të funksioneve të palcës kurrizore ose të sistemit nervor periferik (paralizë e ekstremiteteve, çrregullime të organeve të bacinit etj.)	100%.
10.2 Sëmundje të kolonës vertebrale (në çdo seksion të saj) të cipës kurrizore të rrënjëve, të plekseve të qafës dhe të supit të shoqëruara me çrregullime të funksioneve të ekstremiteteve: pakësim i volumit të lëvizjeve, pakësim i fuqisë, çrregullim i sensibilitetit, ndryshim i refleksve sipas gradës	20-60%.
10.3 Këputje dhe tendosje të muskujve të kurrizit, sipas gradës	10-50%.
10.4 Kufizim i lëvizjes së kolonës vertebrale, sipas gradës	10-50%.
10.5 Kufizim i lëvizshmërisë së kolonës vertebrale që lyp një mbajtje të përhershme të korsetit	70%.
11. Basini	
11.1 Prishje e unitetit të hallkës së basinit (fiksion jo i plotë i artikulacionit sakro-ileak	25%.
11.2 Thyreje e kockave të basinit të shoqëruara me çrregullime të funksioneve të ekstremiteteve, sipas gradës	20-60%.
12. Ekstremitete të sipërme	

1. Gishti i madh	Dora	
	Djathtë	Majtë
12.1.1 Humbje e falangës së thoit	15%	10%
12.1.2 Humbje e falangës së thoit me gjysmën e falangës	20%	15%
12.1.3 Humbje e të dy falangave vetëm ose së bashku me metakarp	30%	20%
12.1.4 Imobilitet i artikulacionit metaka profalangjial dhe metakar pa karpal	15%	10%
12.1.5 Imobilitet i artikulacioneve midis falangeve	10%	5%
12.1.6 Imobilitet i dy artikulacioneve falange të çfarëdoshme	20%	15%
12.1.7 Imobilitet i të trija artikulacioneve	30%	25%
12.1.8 Mobilitet i vështirë pernnanent i gishtit të madh	10%	5%
12.1.9 Kontrakturë fleksive dhe ekstensive e gishtit të madh	25%	15%
12.1.10 Shkurtim dhe deformim i gishtit të madh	20%	15%
12.1.11 Shëmtim (defiguracion) i thoit ose defekt në falangën e tij	10%	5%
2. Gishti tregues		
12.2.1 Humbje e falangës së thoit	10%	5%
12.2.2 Humbje e falangës së thoit dhe e falangës së mesme	15%	10%
12.2.3 Humbje e të tria falangave dhe e të tria falangave me kockën e dytë metokarpale	25%	15%
12.2.4 Imobilitet i artikulacionit të parë	15%	10%
12.2.5 Imobilitet i artikulacionit të parë dhe artikulacionit të mesëm	20%	15%
12.2.6 Imobilitet i artikulacionit të parë dhe artikulacionit të tretë	15%	10%
12.2.7 Imobilitet i artikulacionit të mesëm	10%	5%
12.2.8 Imobilitet i artikulacionit të tretë	5%	5%
12.2.9 Imobilitet i artikulacionit të mesëm dhe i artikulacionit të tretë	15%	10%
12.2.10 Imobilitet i trija artikulacioneve	25%	20%
12.2.11 Imobilitet i vështirë pernnanent i gishtit tregues	10%	5%
12.2.12 Kontraturë fleksive ose ekstensive	25%	10%

12.2.13 Shkurtim dhe defonim i gishtit tregues	15%	10%
12.2.14 Shëmtim i thoit ose defekte në pjesët e butë atë të falangës tij	5%	5%
3. Gishti i mesëm, i unazës dhe i vogël		
12.3.1 Humbje e falangës së thoit	5%	5%
12.3.2 Humbje e falangës së thoit dhe e falangës së mesme	10%	5%
12.3.3 Humbje e njërit prej këtyre gishtërinjve	10%	5%
12.3.4 Idem bashkë me kockën metakaipale	15%	10%
12.3.5 Imobilitet i të trija artikulacioneve ose i të parit dhe i mesit	15%	10%
12.3.6 Imobilitet i artikulacionit të parë	10%	5%
12.3.7 Imobilitet i artikulacionit të mesëm	10%	5%
12.3.8 Omobilitet i artikulacionit të artikulacionit të tretë	10%	5%
12.3.9 Imobilitet i artikulacionit të mesëm dhe të tretë	10%	5%
12.3.10 Imobilitet vetëm i artikulacionit të tretë	5%	5%
12.3.11 Imobilitet i vështirë pënnanent i njërit prej këtyre gishtërinjve	5%	5%
12.3.12 Kontraktor fleksive ose ekstensive	10%	5%
12.3.13 Shkurtim dhe defonim	10%	5%
4. Dëmtim i të gjithë ose disa gishtërinjve të një dore		
12.4.1 Humbje e të gjithë gishtërinjve	75%	60%
12.4.2 Imobiliteti i të gjithë gishtërinjve	65%	55%
12.4.3 Imobilitet i vështirë i të gjithë gishtërinjve	40%	20%
12.4.4 Kontrakturë e të gjithë gishtërinjve	55%	40%
12.4.5 Humbje e të dy gishtërinjve të një dore		
a) E gishtit të madh dhe tregues	50%	40%
b) E gishtit të madh së bashku me gishtin e mesëm ose me gishtin e unazës ose me gishtin e vogël	40%	30%
c) E gishtit tregues së bashku ose me gishtin e mesëm, ose me gishtin e unazës, ose me gishtin e vogël	35%	25%
d) E gishtit të mesëm së bashku me gishtin e unazës ose me gishtin e vogël	30%	20%
f) E gishtit të unazës dhe e gishtit të vogël	20%	15%
12.4.6 Humbje e të tre gishtërinjve të një dore		
a) E gishtit të madh tregues së bashku me gishtin e unazës ose me gishtin e mesëm, ose me gishtin e vogël	60%	50%
b) E gishtit të madh dhe të mesëm së bashku ose nme gishtin e unazës, ose me gishtin e vogël	45%	35%
c) E gishtit të madh të unazës dhe të gishtit të vogël	45%	35%
d) E gishtit tregues dhe të mesëm së bashku me gishtin e unazës ose me gishtin e vogël	45%	30%
f) E gishtit tregues, e gishtit të unazës dhe e gishtit të vogël	45%	30%
g) E gishtit të mesëm e gishtit të unazës dhe e gishtit të vogël	30%	20%
12.4.7 Humbja e katër gishtërinjve të një dore		
a) E gishtit të madh, e gishtit tregues dhe të mesëm së bashku ose me gishtin e unazës, ose me gishtin e vogël	65%	50%
b) E gishtit të madh e gishtit tregues të unazës dhe gishtit të vogël	60%	50%
c) E gishtit të madh, e gishtit të mesëm dhe të unazës së vogël	60%	45%
d) E gishtit tregues, të mesëm të unazës dhe të vogël	65%	50%
5. Dëmtimi i të gjithë ose i disa gishtërinjve të të dyja duarve		
12.5.1 Humbje e të gjithë gishtërinjve, si edhe nëngishtërinjve të dy duarve		100%.
12.5.2 Humbje e gishtërinjve të mëdhenj dhe tregues në të dy duart		85%.
12.5.3 Humbje e gishtërinjve tregues në të dyja duart		40%.
12.5.4 Humbje e gishtit të madh dhe e gishtit tregues të dorës së djathtë dhe e gishtit tregues të dorës së majtë		60%.
12.5.5 Humbje e gishtit të madh dhe tregues të dorës së majtë dhe e gishtit tregues të dorës së		

djathtë	55%.
12.5.6 Humbje e gishtit të madh tregues dhe të mesëm ose e gishtit të unazës, ose e gishtit të vogël të dorës së djathtë dhe e gishtit tregues të dorës së majtë	70%.
12.5.7 Humbje e gishtit të madh tregues dhe të mesëm ose e gishtit të unazës, ose e gishtit të vogël të dorës së majtë dhe e gishtit tregues të dorës së djathtë	60%.
12.5.8 Humbje e të gjithë gishtërinjve të dorës së djathtë, përveç gishtit tregues dhe humbje e gishtit tëmadh të dorës së majtë	60%.
12.5.9 Humbje e të gjithë gishtërinjve të dorës së majtë, përveç gishtit tregues dhe humbje e gishtit të madh të dorës së djathtë	60%.

6. Kyçi i dorës	Dora	
	Djathtë	Majtë
12.6.1 Humbje e tërë kyçit (e karpit)	75%	60%
12.6.2 Imobiliteti artikulacionitradio-karp	40%	30%
12.6.3 Imobilitet i vështirë në artikulacioninradiokarpal	15%	10%
12.6.4 Pseudoartrozë e artikulacionitradiokarpal	50%	40%
12.6.5 thyerje të kockave karpale që trondisin zotësinë e kapjes së sendeve me dorë të shoqëruara me një sindromë dhimbjeje permanente	20%	10%
7. Llëra		
12.7.1 Humbja e heresderi në artikulacionin e bërrylit	75%	60%
12.7.2 Imobilitet në artikulacionin e bërrylit në pozicionin fleksion ekstension në kënd të gjerë	50%	40%
12.7.3 Imobilitet në artikulacionin e bërrylit në një pozicion në fleksion në kënd të drejtë	30%	20%
12.7.4 Lëvizje e vështirë në artikulacionin e bërrylit	20%	15%
12.7.5 Pseudoartrozë në artikulacionin e bërrylit	60%	50%
12.7.6 Lëvizje të kufizuara të kyçit (në abduksion, pronacion dhe supinacion)	25%	15%
12.7.7 Lëvizje e vështirë në artikulacionin e bërrylit dhe radiokarpal	30%	20%
12.7.8 Thyerje të konsoliduara jo në rregull të dy kockave të llërës që vështirësojnë lëvizjen e kyçit ose të gishtërinjve të dorës	30%	20%
12.7.9 Imobilitet në artikulacionin e bërrylit dhe radiokarpal	55%	40%
8. Krah		
12.8.1 Humbja e krahut deri në mes të artikulacionit të supit dhe të bërrylit	75%	60%
12.8.2 Imobilitet në artikulacionin e supit	60%	50%
12.8.3 Pseudoartrozë e kockës së krahut	65%	50%
12.8.4 Lëvizje e vështirë në artikulacionin e supit	20%	10%
12.8.5 Pamundësi e ngritjes së krahut më lart pozicionit horizontal	40%	30%
12.8.6 Thyerje të konsoliduara jo në rregull të klavikulës ose të shpatullës, nëse janë të shoqëruara me kufizm të lëvizjeve në krah	25%	15%
12.8.7 Thyerje të konsoliduara jo në rregull të kockës së krahut që vështirësojnë lëvizje të krahut	35%	25%
12.8.8 Atrofi e muskujve të krahut pas dëmtimeve të tyre	30%	15%
12.8.9 Luksacion i zakonshëm i supit	25%	15%
12.8.10 Humbje të të dy krahëve ose të kyçeve të duarve		100%
13. Gjymtyrët e poshtme		
1. Gishtërinjtë		
13.1.1 Humbje e gishtit të madh		15%

13.1.2 Humbje e falangës së thoit	5%
13.1.3 Çrregullim permanent i funksionit të gishtit të madh	5-15%
13.1.4 Humbje e një gishti tjetër të çfarëdoshëm	5%
13.1.5 Humbje e të gjithë gishtërinjve të një këmbë	25%
13.1.6 Humbje e kokave të kockave të metalarësit	50%
13.1.7 Thyerje e kockave të tarsit ose të metarsit të shoqëruara me çrregullime permanente të statikës ose me sindromë të dhimbshme të përhershme	15%
2. Kyçi i këmbës	
13.2.1 Humbje e këmbës deri në artikulacionin e tibio-tarsal ose më poshtë	60%
13.2.2 Humbje e metatarsit (amputacion deri në artikulacionin e lisfrang ose të shpartit)	40%
13.2.3 Çrregullim permanent i funksionit të kyçit të këmbës pas thyerjes së talus ose cacaneus sipas gradës	10-40%
13.2.4 Lëvizje e kufizuar në artikulacionin talo-kural sipas gradës	10-20%
13.2.5 Imobilitet i artikulacionit talo-kural të një këmbë me kyçin dhe kërcirin në pozicionin kënddrejtë	30%
13.2.6 Idem në pozicionin me kënd abt	45%
13.2.7 Pseudoartrozë në artikulacionin talo-kural	45%
13.2.8 Pedisplana si konsekuencë e dëmtimeve traumatike që nevojitet për mbajtjen permanente të një supinatori	20%
3. Kërciri	
13.3.1 Humbja e kërcirit	60%
13.3.2 Imobilitet (ankilozë) i artikulacionit të gjurit në gjendje të ngrirë drejt këmbës	40%
13.3.3 Idem në një fleksion të lehtë në këndaptuz	25%
13.3.4 Imobilitet i artikulacionit të gjurit në gjendje fleksioni në një kënd të drejtë ose afër, ose në akstencion në anën e kundërt	50%
13.3.5 Pseudoartrozë e gjurit	60%
13.3.6 Dëmtime dhe sëmundje të artikulacionit të gjurit që kanë shkaktuar kufizime permanente të funksionit të tij sipas gradës	20-40%
13.3.7 Procese kronike purulente të kërcirit me fisula me plagë të pashëruar sipas gradës	10-40%
13.3.8 Thyeje të konsoliduara one rregull të kockave të kërcirit me shkurtim dhe kufizim të lëvizjeve të ekstremitetit sipas gradës	10-40%
13.3.9 Thyerje të pakonsoliduara e të dy kockave të kërcirit (pseudoartrozë)	60%
13.3.10 Atrofi e muskujve të kërcirit pas dëmtimeve të ndryshme	20-40%
4. Kofsha	
13.4.1 Humbja e kofshës deri në pjesën e tretë të sipërme të saj	70%
13.4.2 Idem më poshtë nga treat e sipërme	60%
13.4.3 Imobilitet në artikulacionin kosko-femural në këmbë në gjendje ekstension	50%
13.4.4 Idem në gjendje fleksioni të këmbës	60%
13.4.5 Lëvizje e kufizuar në artikulacionin kosko-femural sipas gradës	30-40%

13.4.6 Thyerje e konsoliduar jo në rregull e kofshës me shkurtim dhe çrregullim të funksioneve të ekstremitetit sipas gradës	20-40%
13.4.7 Thyerje e pakonsoliduar e kofshës (pseudoartrozë)	70%
13.4.8 Atrofi e muskujve të kofshës sipas gradës	15-30%
13.4.9 Tromboflebite traumatike ose edema permanente të ekstremiteteve të poshtme sipas gradës	10-40%
13.4.10 Humbje të dy këmbëve deri në kyçin e këmbës në kërci ose në kofshë	100%
13.4.11 Humbje e një këmbë ose e kyçit të këmbës me humbjen e një krahui ose të kyçit të dorës	100%

Shënim: Paralizat e plotë të ekstremiteteve ose të pjesëve të tyre janë baras me humbjen e ekstremiteteve. Humbja e plotë konsiderohet, gjithashtu rrudhja e muskujve ose cikatrizimit, ulceracionet kronike, mbulim i pamjaftueshëm i monkoneve të kockës, pas një amputacioni i të ngjiturit ose të humburit të tendinave, nëse ato shkaktojnë pa mundësi të plotë të përdoret ekstremiteti i dëmtuar ose një pjesë e tij.